

1939 metų, kai lygiai taip pat lenkų prižiūrėtojai šaudė iš Šv. Kryžiaus kalėjimo varomus kalinius¹.

Egzekutorius lyg su ironija pareiškia: *Dėl įdomumo sunaikinome visus Volksdeutsche*²... O juk tai buvo vokiečių tautybės buvę Lenkijos piliečiai. Kraują stingdo makabriškos ukrainiečių civilių gyventojų skerdynių scenos. Kankinių mirtis jų laukė vien dėl to, kad gimė ukrainiečiais. O juk jie buvo ukrainiečių tautybės Lenkijos piliečiai. Argi tai – ne etniniai valymai? Kaip tai panašu į 1944 metų liepos lietuvių žudynes Vilniuje vien už tai, jog jie buvo lietuviai.

Egzekutorius vaizdžiai aprašo AK bendradarbiavimą su komunistine Lenkijos milicija. Ar tai neprimena AK bendradarbiavimo su vokiečių, o paskui su sovietų okupantais Lietuvoje? Apginkluoti vokiečių kovai su bolševikų partizanais, po to su savo naujaisiais sąjungininkais sovietais 1944 metų vasarą griovę ir deginę Vilnių, galiausiai savo bolševikinių draugų likviduoti.

Egzekutorius gėrasi klausta apgaunant priešą – tai aprašoma Pilmano (Pillman) sušaudymo epizode. Tikslas pateisina priemones. Kaip mums tai gerai pažįstama iš visos santykių su Lenkija istorijos.

Egzekutorius rašo apie pasibaisėtiną beatodairiškumą ir žiaurumą vykdant vadovybės įsakymus. Lygiai taip pat AK galvažudžiai elgėsi ir Lietuvoje.

Egzekutorius atskleidžia ir dar vieną mums Lietuvoje gerai žinomą aspektą – aktyvų bažnyčios dalyvavimą AK veikloje. Pabaisa kunigo mantija priverstė jį nužudyti savo

¹ Jeronimas Cicėnas, *Vilnius tarp audrų*, Vilnius, 2010, p. 236–237.

² Vokiečiai tautybės, ne pilietybės prasme. Aprašomuoju laikotarpiu jie jau buvo Vokietijos piliečiai, bet pavadinimas išliko, nes buvo kilę ne iš Vokietijos. – *Vert.*

vaikystės draugą. Fanatikams negaliojo Aukščiausiojo įsakymai – kaip mums tai gerai pažįstama iš lenkų „apaštalavimo“ mūsų žemėje.

Autorius pabrėžia, kad AK nusikaltimai nebuvo kažkokių pavienių sadistų veiksmai – jis nurodo, jog tai buvo daroma su visišku AK vadovybės pritarimu.

Kai Stefanas įstojo į AK, jis buvo vaikas – vos 16-os metų. Jis rašo, kad tokių kaip jis buvo absoliuti dauguma. Štai kokius „karius“, išauklėtus fanatizmo dvasia, jų vadai siūsdavo žudyti žmonių „Lenkijos vardan“.

S. Dombuskis rašo: *Pasibaigus karui daugelį metų bandžiau analizuoti save patį ir galiausiai pripažinau, jog tokį žvėriškumo laipsnį pasiekiau daugiausia dėl mano auklėjimo vaikystėje – perdėtai patriotinėje atmosferoje*. Kaip stebėtina šis prisipažinimas koreliuoja su kitu, dar gerokai iki karo parašytu prancūzo Renė Martelio (René Martel) tekstu: *Jau kelinti metai esame priversti būti Lenkijos imperialistinių idėjų atgijimo liudininkais. Tai yra ta pati psichozė, ta pati kitų tautų niekinimo ir naikinimo dvasia, tas pats klaidų ir kvailysčių svaigulys – ką mūsų seneliai švelniai vadino „nesaikingumu“*. *Vienas labiausiai aliarmuojančių simptomų Lenkijoje yra intelektualinis ir moralinis jaunuomenės nuodijimas knygomis ir vadovėliais, kurie, persunkti lenkų tautos didybės manijomis, sistemingai ardo vaiko sielą, skiepydami jam neapykantą jausmą*¹.

Autorius stebėtinai tiksliai įvardijo savo tapimo monsturu priežastį – šovinistinę Lenkijos jaunimo auklėjimą, nuo pat mažens diegusį neapykantą kitoms tautoms ir kitaip mąstančioms žmonėms.

¹ René Martel, *France et la Pologne. Réalités de l'Est européen*, Paris, 1931.